

FORELDREUNDERSØKELSEN

2023

IOGT RAPPORT

NR 1 // 2024

FORELDRE- UNDERSØKELSEN 2023

Hvordan kan foreldre forebygge rusbruk blant ungdom? Tilstedeværende foreldre som har tydelige regler og holdninger til rus er en beskyttende faktor i forhold til rusbruk. Foreldre er de nærmeste omsorgspersonene til ungdommen og har størst påvirkningskraft, både som grensesettere og rollemodeller.

Vi i IOGT i Norge ønsket å vite mer om hva foreldre tenker, mener og er bekymret for når det gjelder sin egen ungdom og alkohol – og spurte foreldre om nettopp dette. Spørreundersøkelsen ble utført av Kantar i 2023, og de som svarte, var foreldre fordelt over hele landet, alle foreldre til ungdom mellom 12 og 17 år. Denne rapporten er en oppsummering av noen av funnene fra undersøkelsen.

STERKOGKLAR.NO

Sterk&Klar er et forebyggingsprogram rettet mot foreldre. Som del av Sterk&Klar arrangeres det fire treff i løpet av ungdomsskolen, hvor foreldre får muligheten til å danne et godt nettverk med andre foreldre på trinnet, i tillegg til å øve på grensesetting og dele erfaringer. Vi holder også enkeltforedrag på foreldremøter for foreldre med barn i barneskole-, ungdomsskole- og videregående skole.

I Sterk&Klar sier vi at foreldre er de viktigste forebyggerne. Foreldre som er til stede i ungdommens liv, som har klare regler og holdninger til rus, og som tilbringer tid med barna sine, er blant faktorene som sterkest bidrar til at ungdoms rusbruk er lav. Foreldre er de i barn og unges liv som har den mest regelmessige kontakten og den største påvirkningskraften.

IOGT er en rusforebyggende medlemsorganisasjon i vekst. Vi driver ruspolitisk påvirkningsarbeid, forebyggende tiltak og et utstrakt sosialt arbeid for rusavhengige og for barn og unge. Vi jobber for at det skal være lett å ta rusfrie valg, og vil bidra til et trygt og inkluderende samfunn.

INNHOOLD

Foreldre ønsker samarbeid	4
Hva bekymrer foreldre seg for?	6
Foreldrenes nettverk og offentlige tjenester er viktig støtte når man opplever bekymring	10
Foreldre er restriktive når det gjelder å gi alkohol til ungdom	12
Foreldre ønsker lav eller ingen rusbruk blant ungdom	14

Foreldreundersøkelsen 2023 IOGT-rapport nr. 1 2024
IOGT, Torggata 1, 0181 Oslo. Telefon: 23 21 45 80. E-post: iogt@iogt.no
Grafisk presentasjon og trykk: HBO Nova Print AS – hbo.no
Opplag: 500 stk

FORELDRE ØNSKER MØTER OM RUSMIDLER OG GRENSESETTING

Foreldrerollen og samarbeid mellom foreldre, det å kjenne hverandre og ha samtaler om felles grensesetting, er en av de viktigste forebyggende faktorene i følge FNs anbefalinger for rus- og kriminalitetsforebygging. Vi spurte derfor om hvordan foreldre opplever samarbeid med andre foreldre.

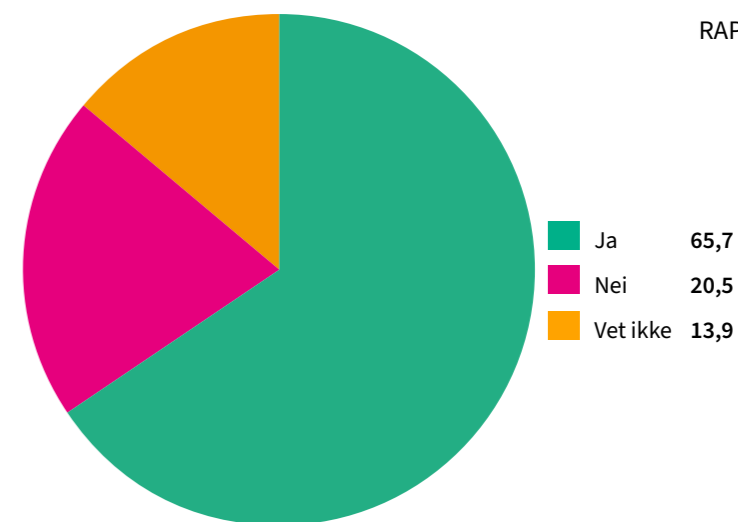
Svarene viser tydelig at foreldre ønsker samarbeid. Hele 65 prosent svarer at de ønsker dette, noe som er et høyere tall enn de som svarer at de snakker med andre foreldre om grensesetting for ungdoms alkoholbruk, der tallet er 37 prosent. Det kan derfor være et stort potensial og behov for tilrettelegging for nettopp slikt

samarbeid. IOGT mener at det er viktig at foreldremøter er rammeverk for at slike samtaler skjer. Foreldremøter i skolen samler alle foreldrene, og dette er en god arena for dialog omkring ungdomstid og grenser.

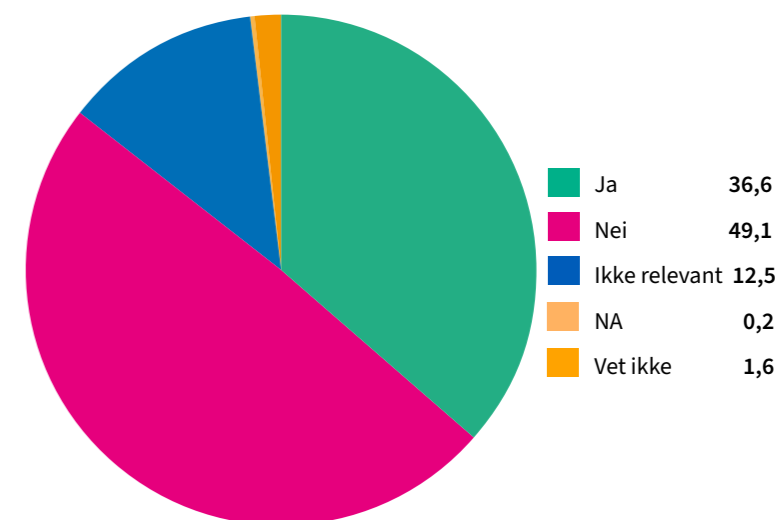
Samarbeid handler om å kjenne vennene til ungdommen sin, og også vennenes foreldre. Mer enn 8 av 10 foreldre mener de kjenner godt til de fleste av vennene til sin ungdom. Dette er et høyt og positivt tall, og viser at de fleste foreldre opplever at de har god oversikt over sin ungdoms venner. Det er samtidig nesten 2 av 10 som ikke kjenner seg igjen i dette utsagnet.

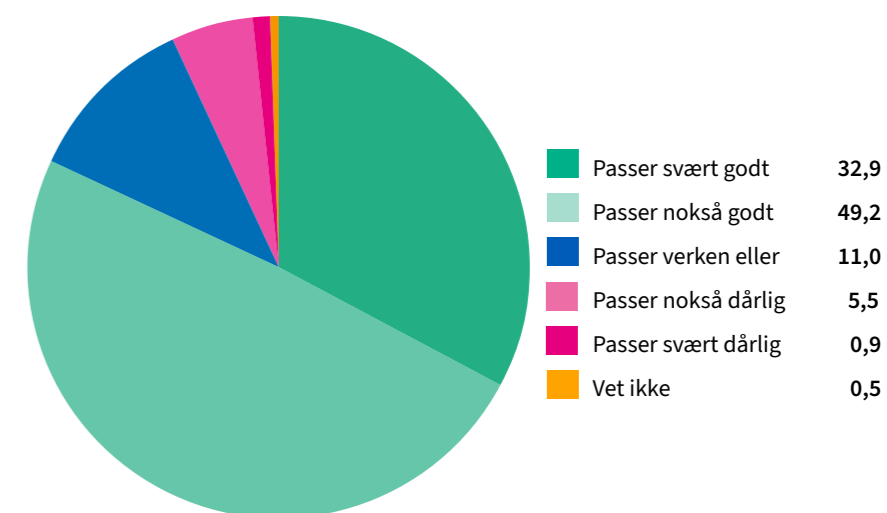
Ønsker du at det ved din ungdoms skole arrangeres møter for foreldrene om rusmidler og grensesetting?

Har du snakket med andre foreldre om grensesetting for ungdoms alkoholbruk?

- I hvilken grad passer følgende utsagn for deg som forelder/foresatt? Jeg kjenner de fleste av vennene ungdommen min er sammen med på fritiden.

“A varm child-rearing style, whereby parents set rules for acceptable behaviours, closely monitor free time and friendship patterns, help to acquire personal and social skills and are role models, is one of the most powerful protective factors against substance use and other risky behaviours.”

Referanse: FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNDOC) – International standards on drug prevention, s 14’

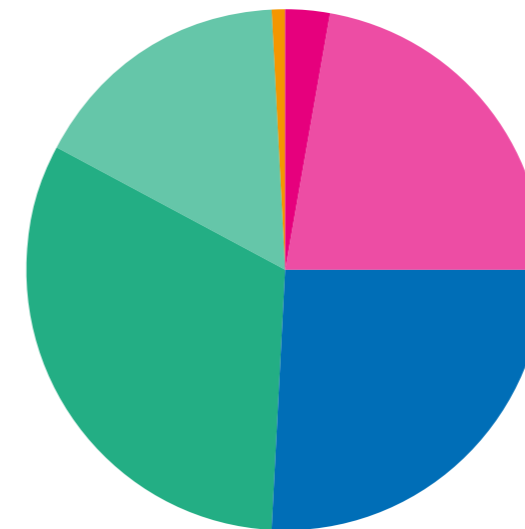

HVA BEKYMRE FORELDRE SEG FOR?

I Foreldreundersøkelsen spurte vi hva foreldre bekymrer seg for når det gjelder hva som kan skje i forbindelse med ungdommens egen eller andres alkoholbruk. Under viser vi noen av temaene vi har spurt om. Foreldre er mer bekymret for at sin ungdom skal være passasjer i bil med

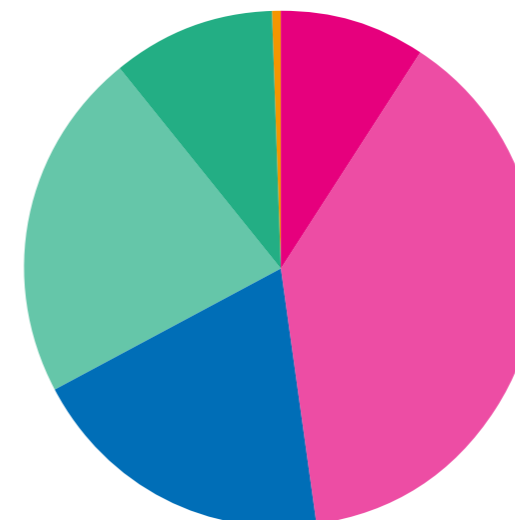
ruspåvirket sjåfør enn at ungdommen selv kjører i påvirket tilstand. Foreldre er også bekymret for negative seksuelle opplevelser – både at de angrep på sex eller har blitt utsatt for overgrep. Videre er det å bli utsatt for vold en av temaene foreldre bekymrer seg mye for.

Hvor bekymret eller lite bekymret er du for at følgende kan skje med ungdommen din i forbindelse med alkohol?

KRANGLE MED VENNER

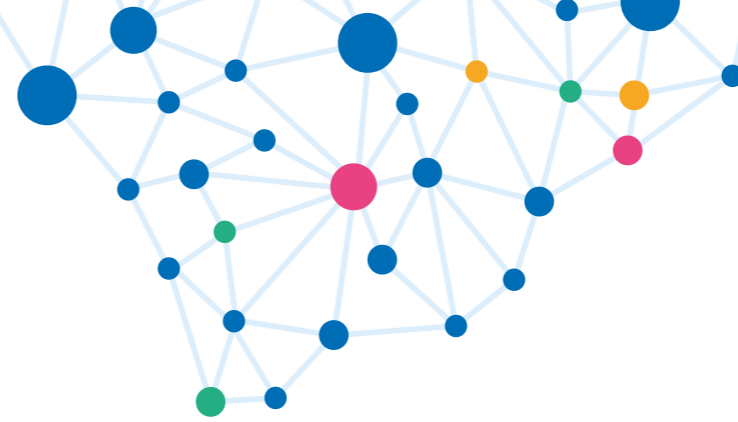
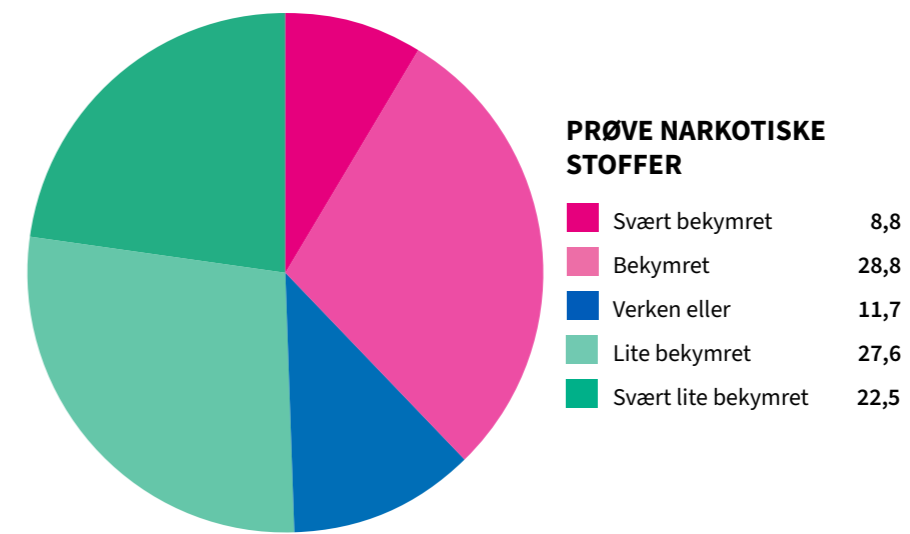
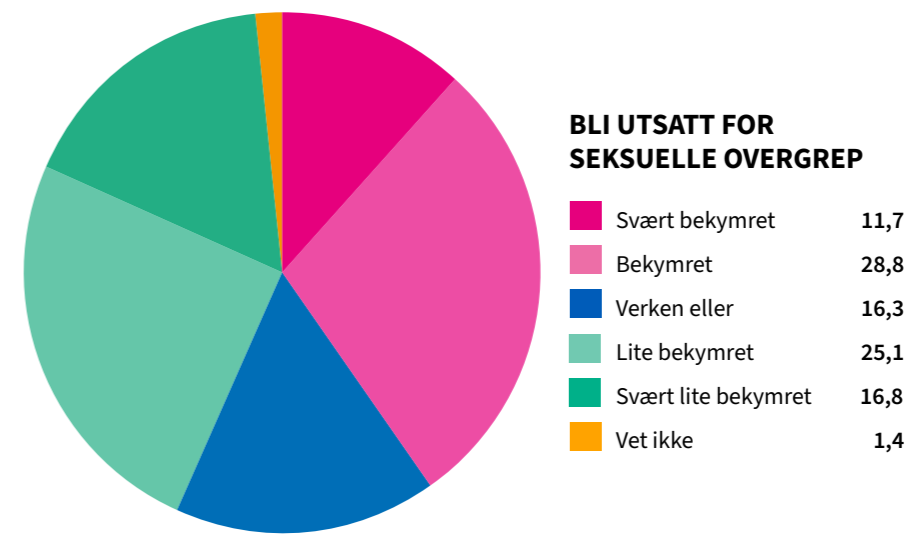
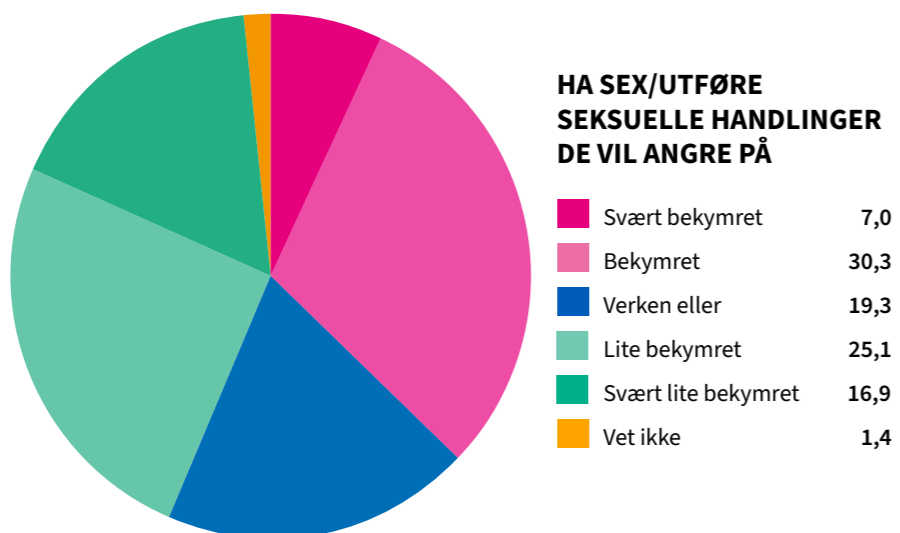
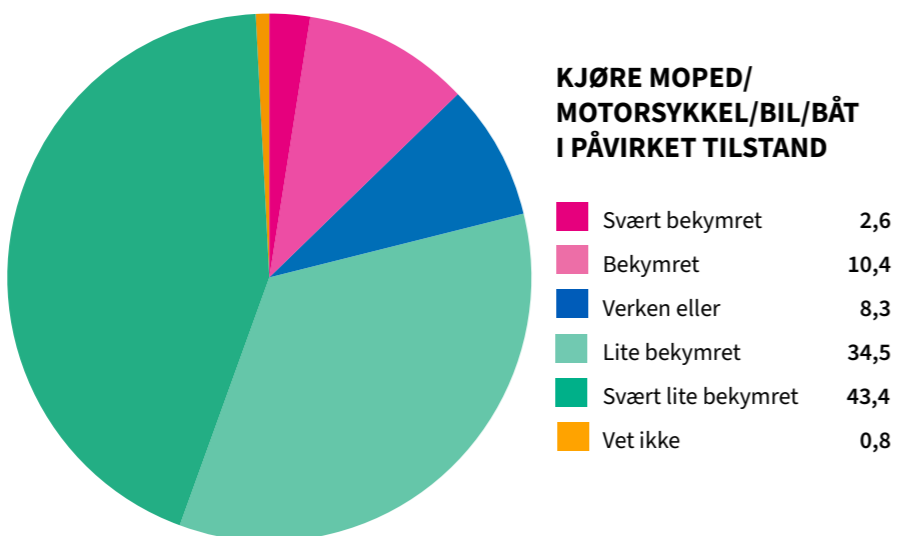
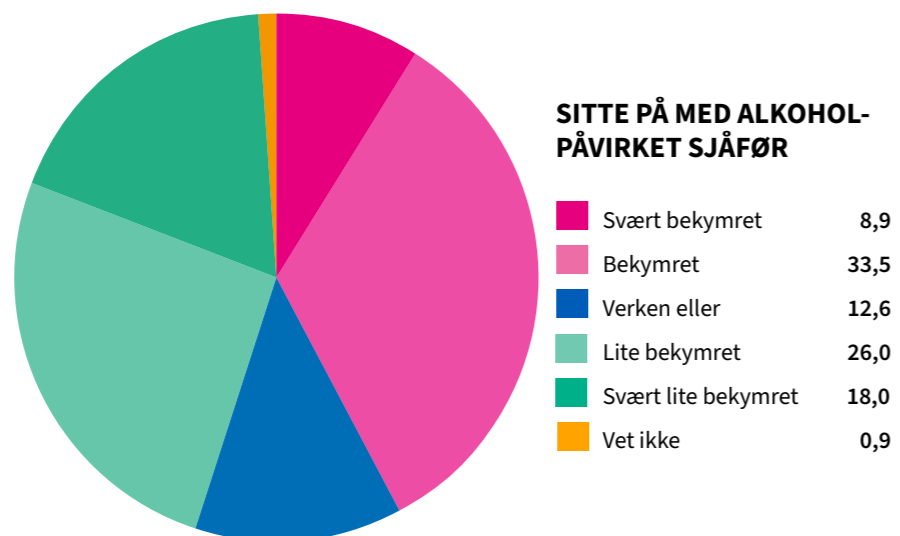
Svært bekymret	2,8
Bekymret	22,2
Verken eller	25,8
Lite bekymret	32,1
Svært lite bekymret	16,4
Vet ikke	0,6

BLI UTSATT FOR VOLD

Svært bekymret	9,3
Bekymret	38,7
Verken eller	19,3
Lite bekymret	22,0
Svært lite bekymret	10,2
Vet ikke	0,5

Hvor bekymret eller lite bekymret er du for at følgende kan skje med ungdommen din i forbindelse med alkohol?

VENNER, POLITI OG HELSE ER VIKTIG STØTTE

Vi har spurt foreldre om hvor de vil henvende seg dersom de er bekymret for sin ungdoms alkoholbruk. Her kunne foreldrene velge flere alternativ. Ikke overraskende er venner og familie det som flest svarer de vil henvende seg til. Deretter er tjenester i skolen viktig, og da er det både helsesykepleiere og sosialkontakt på skolen som foreldre vil henvende seg til. Den tredje kategorier er helsetjenester utenfor skolen, der foreldre svarer at både helsestasjon for ungdom og fastlegen er aktører de vil henvende seg til.

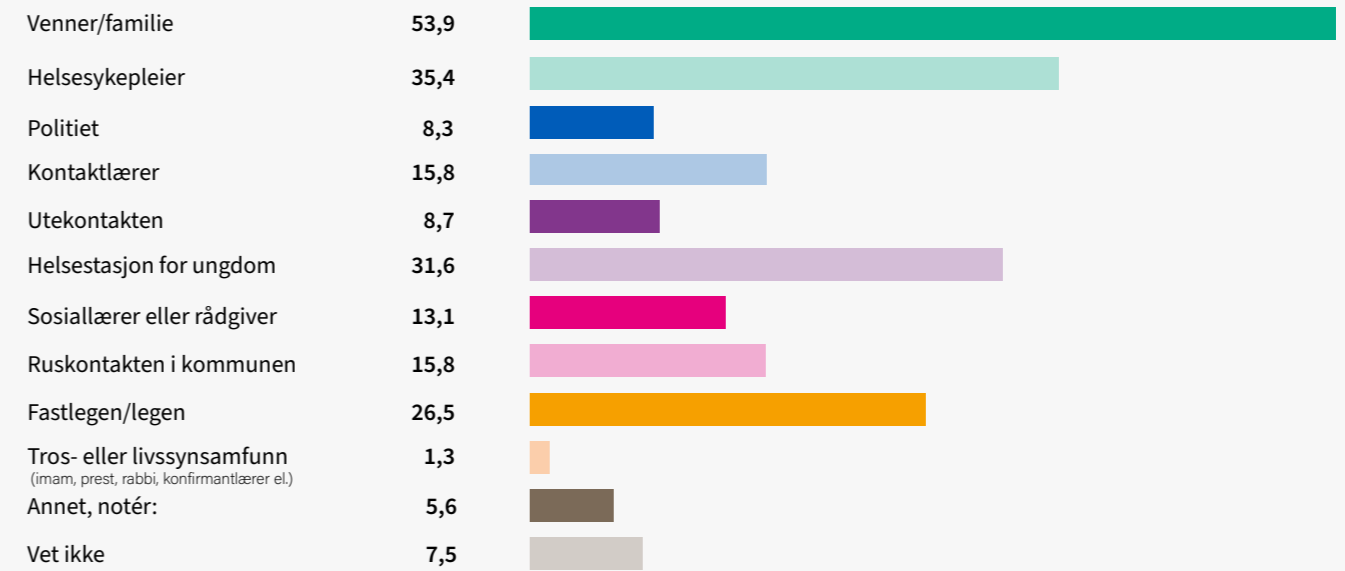
Vi stilte også det samme spørsmålet når det gjelder narkotika. Her ser vi at det er mye sammenfallende med spørsmålet om

bekymring rundt alkohol, men at politiet kommer høyere opp som en aktør foreldre vil henvende seg til. Dette viser at foreldrene har tillit til politi og helseapparatet, og at disse tjenestene er en viktig støtte for foreldre som er bekymret for sin ungdoms rusbruk.

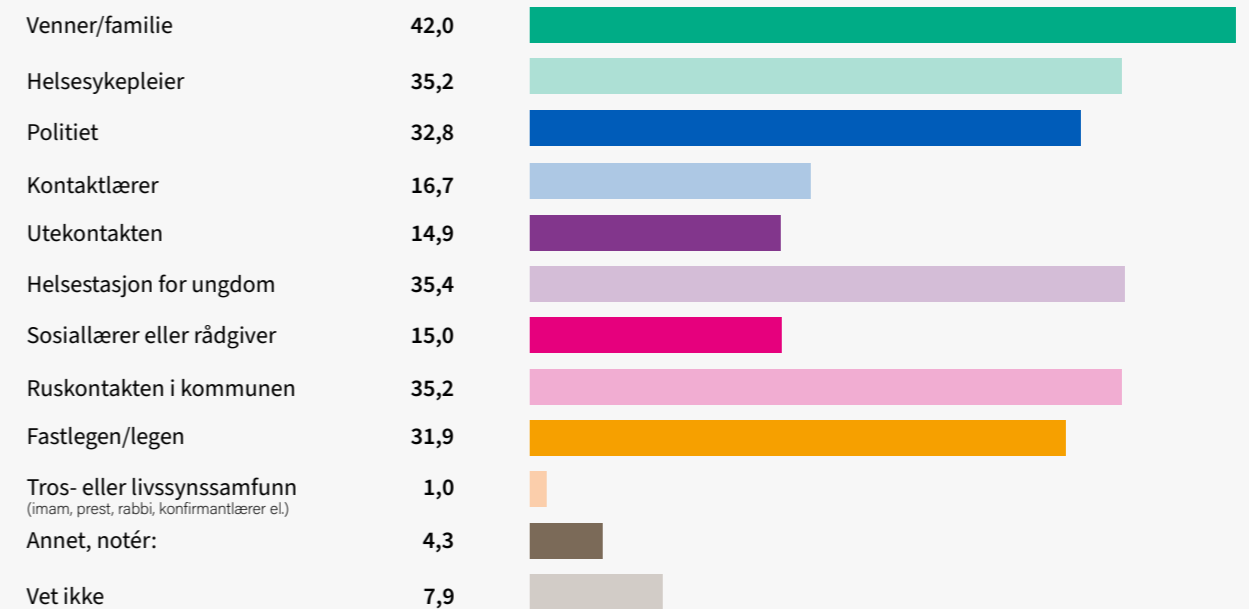
I OGT mener det er samfunnets rolle å forebygge rusproblemer, og ikke noe hver enkelt skal slite med alene. Det er derfor viktig å bygge trygge og gode nettverk og personlige relasjoner, i tillegg til å sørge for at offentlige tjenester som politi og helsetjenester er tilgjengelig for foreldre og ungdom.

Hvor vil du henvende deg dersom du er bekymret for din ungdoms alkoholbruk?

Hvor vil du henvende deg dersom du er bekymret for din ungdoms narkotikabruk?

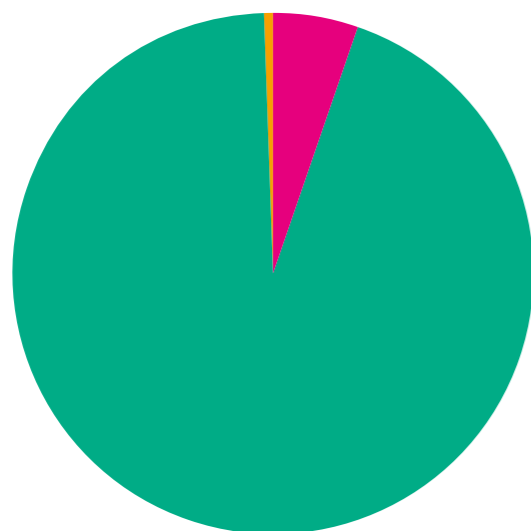
FORELDRE ER RESTRIKTIVE MED Å GI ALKOHOL TIL UNGDOM

Undersøkelsen viser at foreldre vet det ikke er en god idé å 'lære ungdom å drikke'. Det gjelder da både å servere hjemme og å sende med drikke ut av hjemmet. Myten om at man lærer gode drikkevaner, eller er sikker på at ungdom kun drikker det man får med hjemmefra, ser ut til å være avlivet hos de fleste av foreldrene som svarte i undersøkelsen.

Undersøkelsen viser også at 1 av 10 foreldre vet at andre kjøper alkohol til sin ungdom.

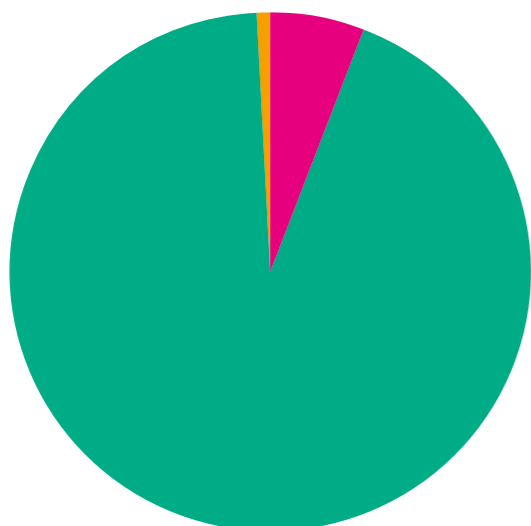
På spørsmålet om hvor gamle foreldre mener ungdom skal være før de får servert vin eller øl hjemme er aldersgrensen på 18 år et viktig skille. 1 av 10 foreldre mener at man også bør vente til 20 år eller eldre før man serverer alkohol hjemme sammen med foreldre.

Stemmer følgende påstander for deg?

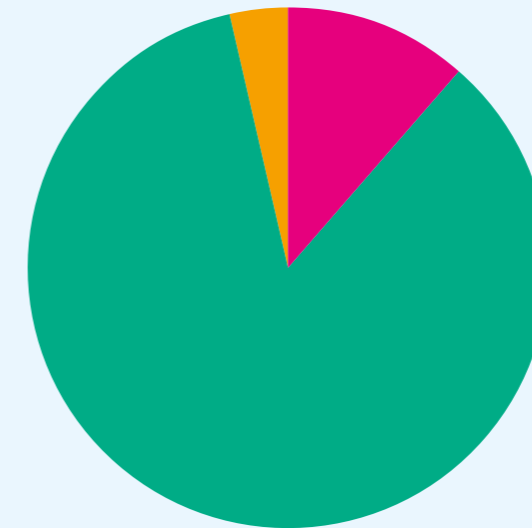
DIN UNGDOM HAR FÅTT SERVERT ALKOHOL HJEMME DE SISTE TRE MÅNEDENE

Ja	5,3
Nei	94,3
Vet ikke	0,4

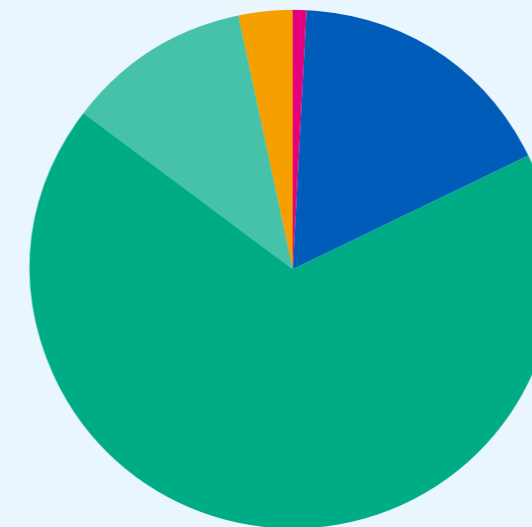
DIN UNGDOM HAR FÅTT ALKOHOL HJEMMEFRA TIL Å HA MED PÅ FEST DET SISTE ÅRET

Ja	6,1
Nei	93,3
Vet ikke	0,4

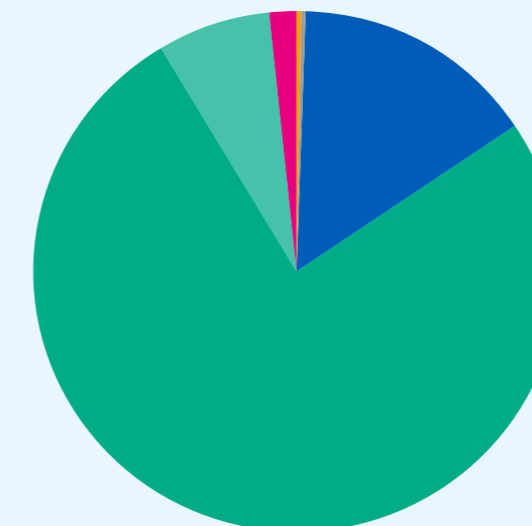
DU HAR KJENNSKAP TIL AT ANDRE HAR KJØPT ALKOHOL TIL DIN UNGDOM

Ja	11,5
Nei	85,0
Vet ikke	3,5

HVOR GAMLE SYNES DU UNGDOM BØR VÆRE FØR DE FÅR LOV TIL Å DRIKKE MODERATE MENGDER VIN OG ØL HJEMME SAMMEN MED FORELDRENE?

Yngre enn 12 år	0,1
12-13 år	0,0
14-15 år	0,8
16-17 år	17,0
18-19 år	67,6
20 år eller eldre	11,3
Vet ikke	3,2

HVOR GAMLE SYNES DU UNGDOM BØR VÆRE FØR DE FÅR LOV TIL Å DRIKKE MODERATE MENGDER VIN OG ØL UTE SAMMEN MED VENNER?

Yngre enn 12 år	0,0
12-13 år	0,3
14-15 år	0,4
16-17 år	15,1
18-19 år	75,8
20 år eller eldre	7
Vet ikke	1,5

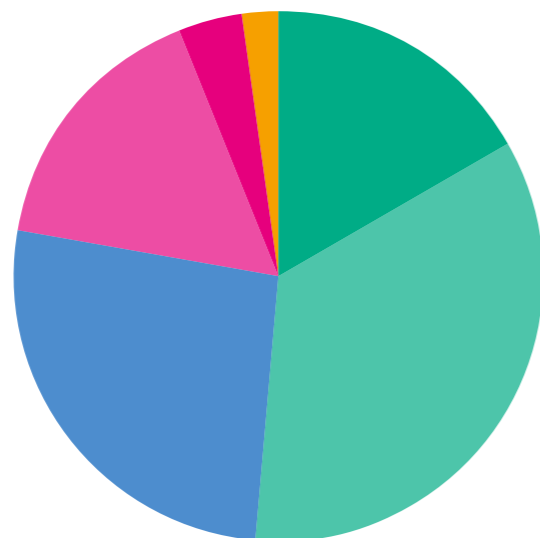
DET ER VIKTIG FOR FORELDRE AT UNGDOM IKKE BRUKER RUSMIDLER

Foreldrene mener det er viktig at ungdom under 18 år ikke drikker alkohol eller bruker narkotika. Tallene for narkotika er tydeligere enn for alkohol. Hele 96 prosent av foreldrene mener det er svært viktig eller viktig at ungdommene ikke bruker narkotika. Tilsvarende tall for alkohol under 18 år er 51 prosent.

At foreldrenes holdninger er viktige for barn og ungdommers bruk, kommer godt frem i undersøkelsen CANN2021 fra Folkehelseinstituttet (FHI). I denne undersøkelsen svarte ungdom at foreldrenes holdninger er den tredje viktigste grunnene til ikke å bruke narkotika, der de to viktigste grunnene var frykt for hva som kan skje med hjernen og det å bli avhengig. Som fjerde viktigste grunn til ikke å bruke narkotika, svarte ungdom at de ikke ville gjøre noe ulovlig.

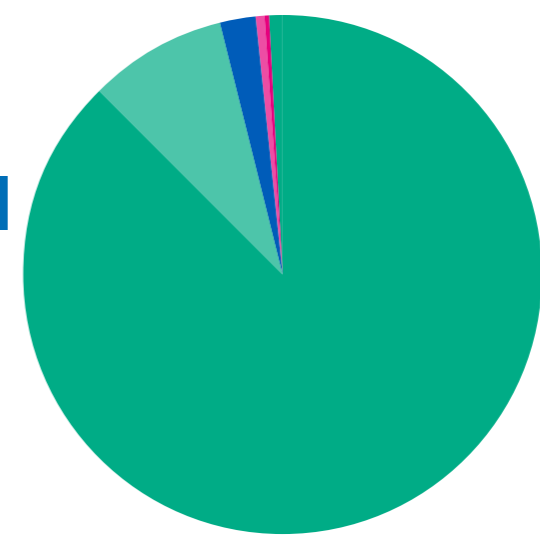

Hvor viktig eller lite viktig er det for deg at din ungdom/ dine ungdommer ikke drikker alkohol før de fyller 18 år?

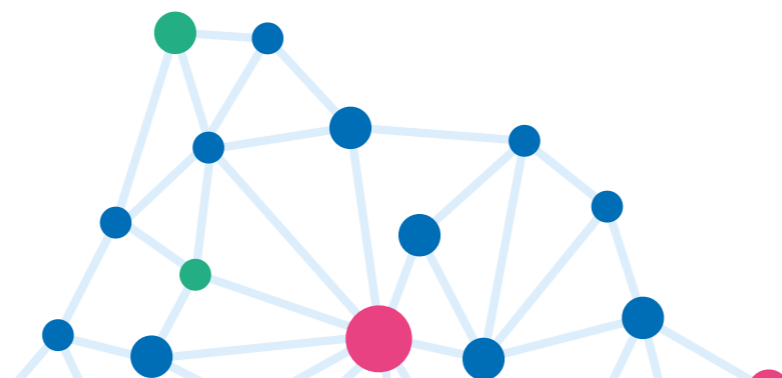

■ Svært viktig	16,8
■ Viktig	34,7
■ Verken eller	26,2
■ Lite viktig	16,2
■ Svært lite viktig	3,8
■ Vet ikke	2,2

Hvor viktig eller lite viktig er det for deg at din ungdom/ dine ungdommer ikke bruker narkotika?

■ Svært viktig	87,7
■ Viktig	8,5
■ Verken eller	2,3
■ Lite viktig	0,6
■ Svært lite viktig	0,3
■ Vet ikke	0,6

Gjennom en aktiv medlemsorganisasjon tilbyr IOGT gode rusfrie miljøer og møtesteder.

Kampanjer som Hvit jul er med på å bevisstgjøre voksne om sine drikkevaner når de er sammen med barn.

IOGT

VI GJØR DET LETT Å TA RUSFRIE VALG

Rusmidler skaper problemer for mange mennesker. Noen av oss har vonde erfaringer som følge av eget eller andres bruk av alkohol. IOGTs visjon er at mennesker over hele verden får leve frie og meningsfulle liv uten at alkohol eller andre rusmidler hindrer dette.

Medlemmer i IOGT har valgt å ikke bruke alkohol eller andre rusmidler. For oss er det viktig at det skal være sosiale akseptert å ikke drikke alkohol. Ingen skal trenge å forklare hvorfor de ikke drikker og ingen skal møte drikkepress.

Gjennom mange år har IOGT i Norge bygget opp gode metoder for å bevisstgjøre foreldre og voksne på hvor viktige de er som rollemodeller, grensesettere og motivatorer. Vi har vært på foreldremøter, møtt nyankomne innvandrere i introduksjonsprogrammet og holdt foredrag i andre organisasjoner. Vi utvikler opplegg som er tilpasset ulike målgrupper, og som faglig bygger på kunnskapen og erfaringen vi har tilegnet oss gjennom aktivt forebyggingsarbeid gjennom flere tiår.

Vil du bli med og bidra til et tryggere samfunn?

Meld deg inn på bli-med.iogt.no/ eller send en e-post til iogt@iogt.no

Foreldremøter i Sterk&klar eller politiske møter med lokale og sentrale politikere er en viktig del av det forebyggende arbeidet til IOGT.

Enestående familier er et aktivitetstilbud for familier hvor den voksne ofte er alene med barna.

Sammen-sentrene til IOGT for mennesker med rusproblemer har ambisjon om å være noe mer enn et oppholdssted.

IOGTs bistandsorganisasjon, FORUT, har gitt hjelp til mer enn seks millioner mennesker siden starten for 42 år siden.